

Andreea Ciocâlțeu • Robert Florea • Cristina Gunea
Mădălina Radu • Aurelia Stănculescu

EDUCAȚIE ' SOCIALĂ

Manual pentru clasa a V-a

București, 2022

NR. PAG.	TITLUL LECȚIEI	DOMENII DE CONȚINUT/CONȚINUTURI	COMPETENȚE GENERALE ȘI SPECIFICE
7-8	Introducere. Ce este educația socială?		
9	Capitolul 1. Întrebări, argumente, opinii		
10-11	1.1. Formularea de întrebări	Formularea de întrebări – Capacitatea de a ne mira; valoarea întrebărilor - de ce nu luăm totul ca fiind cunoscut	1. Raportarea critică la fapte, evenimente, idei, procese din viața personală și a diferitelor grupuri și comunități, prin utilizarea unor achiziții specifice domeniului social 1.1. Manifestarea interesului pentru formularea de întrebări cu privire la propriile drepturi și responsabilități 1.2. Formularea unor opinii, explicații, argumente simple pentru promovarea propriilor drepturi și responsabilități 1.3. Raportarea critică la opiniile, explicațiile și argumentele formulate de alte persoane în contextul unor dezbateri privind asigurarea și promovarea drepturilor copilului
12-13	1.2. Argumentarea – un punct de vedere personal	– Formularea întrebărilor; cui putem adresa întrebări și modalități alternative de a formula întrebări	
14-15	1.3. Opinia personală. Schimbul de opinii	Argumentarea unui punct de vedere personal – Fapte și opinii – Susținerea părerii/opinii proprii	
16-17	1.4. Stereotipuri și prejudecăți	– Formularea răspunsurilor, modalități alternative de a formula răspunsuri – Schimbul de opinii. Compararea opiniilor	
18-19	Recapitulare	– De ce avem nevoie de argumente – Condiții pentru acceptarea unui argument formulat de o altă persoană	
20	Evaluare	– Stereotipuri și prejudecăți – Persuasiunea	
21	Capitolul 2. Drepturi și responsabilități ale copilului		
22-23	2.1. Convenția ONU cu privire la drepturile copilului. Istoric. Principii generale	Drepturi și responsabilități ale copilului Convenția ONU cu privire la drepturile copilului – Principii generale ale convenției: prioritatea intereselor copilului, non-discriminarea, participarea copiilor la problemele care îi privesc	1. Raportarea critică la fapte, evenimente, idei, procese din viața personală și a diferitelor grupuri și comunități, prin utilizarea unor achiziții specifice domeniului social 1.1. Manifestarea interesului pentru formularea de întrebări cu privire la propriile drepturi și responsabilități 1.2. Formularea unor opinii, explicații, argumente simple pentru promovarea propriilor drepturi și responsabilități 1.3. Raportarea critică la opiniile, explicațiile și argumentele formulate de alte persoane în contextul unor dezbateri privind asigurarea și promovarea drepturilor copilului 2. Cooperarea pentru realizarea unor activități și pentru investigarea unor probleme specifice diferitelor grupuri și comunități, prin asumarea unor valori și norme sociale și civice 2.1. Formularea unor probleme care vizează drepturile copilului, ca punct de plecare în rezolvarea lor 2.2. Identificarea, prin lucru în echipă, a unor măsuri de intervenție posibile pentru cazuri semnalate de încălcare a drepturilor copilului sau de promovare a acestora 3. Participarea responsabilă la luarea deciziilor prin exercitarea spiritului de inițiativă și întreprinzător, respectiv prin manifestarea unui comportament social, civic și economic activ 3.1. Exercițarea drepturilor și a responsabilităților în luarea unor decizii personale și de grup, în condițiile respectării drepturilor celuilalt 3.2. Participarea la decizii de grup privind implicarea în promovarea și apărarea propriilor drepturi
24-25	2.2. Dreptul la identitate	– Drepturi ale copilului; responsabilități asociate acestora	
26-27	2.3. Dreptul la familie	– Exemplificarea unor drepturi în contexte concrete - de exemplu, dreptul la identitate, dreptul la familie, dreptul la educație, dreptul la joc și activități recreative, dreptul la protecție împotriva violenței, abuzului și exploatării, dreptul la securitate și protecție socială, protecția mediului- condiție a vieții	
28-29	2.4. Dreptul la educație	– Corelarea drepturilor cu responsabilitățile asociate	
30-31	2.5. Dreptul la sănătate	Modalități de exercitare a drepturilor și de asumare a responsabilităților	
32-33	2.6. Dreptul la joc și activități recreative	– Copiii, promotori ai propriilor drepturi	
34-35	2.7. Dreptul la protecție împotriva violenței, abuzului și exploatării	– Școala ca spațiu de exprimare/ exercitare/asumare de către copii a drepturilor și responsabilităților	
36-37	2.8. Dreptul la securitate și protecție socială		
38-39	2.9. Dreptul la viață privată		
40-41	2.10. Dreptul la opinie și la liberă exprimare		
42-43	2.11. Dreptul la un mediu curat		
44-45	2.12. Modalități de exercitare a drepturilor și de asumare a responsabilităților		
46-47	Recapitulare		
48	Evaluare		

NR. PAG.	TITLUL LECȚIEI	DOMENII DE CONȚINUT/CONȚINUTURI	COMPETENȚE GENERALE ȘI SPECIFICE
49	Capitolul 3. Respectarea, apărarea și promovarea drepturilor copilului		
50-51	3.1. Copii în situație de risc. Copii cu cerințe educaționale speciale	Respectarea, apărarea și promovarea drepturilor copilului Respectarea și apărarea drepturilor copiilor. Categoriile de copii în situații de risc și/sau cerințe educative speciale (copii din medii dezavantajate socio-economic, copii cu dizabilități, copii care aparțin unor minorități, copii din mediu rural) Instituții guvernamentale, interguvernamentale și neguvernamentale cu rol în respectarea, apărarea și promovarea drepturilor copiilor - Instituții guvernamentale: rolul statului, securitate și protecție socială - Organizații interguvernamentale și neguvernamentale; rolul societății civile.	1. Raportarea critică la fapte, evenimente, idei, procese din viața personală și a diferitelor grupuri și comunități, prin utilizarea unor achiziții specifice domeniului social 1.2. Formularea unor opinii, explicații, argumente simple pentru promovarea propriilor drepturi și responsabilități 2. Cooperarea pentru realizarea unor activități și pentru investigarea unor probleme specifice diferitelor grupuri și comunități, prin asumarea unor valori și norme sociale și civice 2.2. Identificarea, prin lucru în echipă, a unor măsuri de intervenție posibile pentru cazuri semnalate de încălcare a drepturilor copilului sau de promovare a acestora 3. Participarea responsabilă la luarea deciziilor prin exercitarea spiritului de inițiativă și întreprinzător, respectiv prin manifestarea unui comportament social, civic și economic activ 3.1. Exercițarea drepturilor și a responsabilităților în luarea unor decizii personale și de grup, în condițiile respectării drepturilor celuilalt 3.2. Participarea la decizii de grup privind implicarea în promovarea și apărarea propriilor drepturi
52-53	3.2. Instituții guvernamentale cu rol în respectarea, apărarea și promovarea drepturilor copilului		
54-55	3.3. Organizații interguvernamentale și neguvernamentale cu rol în respectarea, apărarea și promovarea drepturilor copilului		
56-57	<i>Recapitulare</i>		
58	<i>Evaluare</i>		
59	Capitolul 4. Proiectul educațional		
60-61	Proiectul educațional	Elaborarea și derularea unui proiect educațional pentru promovarea unui/ unor drepturi ale copilului - Alegerea temei - Elaborarea fișei de proiect - Derularea proiectului propus - Evaluarea proiectului propus	1. Raportarea critică la fapte, evenimente, idei, procese din viața personală și a diferitelor grupuri și comunități, prin utilizarea unor achiziții specifice domeniului social 1.2. Formularea unor opinii, explicații, argumente simple pentru promovarea propriilor drepturi și responsabilități 1.3. Raportarea critică la opiniile, explicațiile și argumentele formulate de alte persoane în contextul unor dezbateri privind asigurarea și promovarea drepturilor copilului 2. Cooperarea pentru realizarea unor activități și pentru investigarea unor probleme specifice diferitelor grupuri și comunități, prin asumarea unor valori și norme sociale și civice 2.1. Formularea unor probleme care vizează drepturile copilului, ca punct de plecare în rezolvarea lor 2.2. Identificarea, prin lucru în echipă, a unor măsuri de intervenție posibile pentru cazuri semnalate de încălcare a drepturilor copilului sau de promovare a acestora 2.3. Realizarea, în echipă, a unui proiect de promovare a drepturilor copiilor pentru investigarea/ soluționarea unor probleme specifice 3. Participarea responsabilă la luarea deciziilor prin exercitarea spiritului de inițiativă și întreprinzător, respectiv prin manifestarea unui comportament social, civic și economic activ 3.1. Exercițarea drepturilor și a responsabilităților în luarea unor decizii personale și de grup, în condițiile respectării drepturilor celuilalt 3.2. Participarea la decizii de grup privind implicarea în promovarea și apărarea propriilor drepturi
	Propuneri de proiecte educaționale		
62-63	<i>Revista Vocea Copiilor</i>		
64-65	Piesa de teatru în versuri Să facem cunoștință! Noi suntem drepturile voastre!		
66-67	Expoziția Prin ochi de copil		
68-69	<i>Procesul</i>		
70	Anexa 1. Fișa de observare a comportamentului elevului		
71-80	Anexa 2. Convenția ONU cu privire la Drepturile Copilului		

Introducere. Ce este educația socială?

Motto: „Rolul educației este să-l învețe pe om să gândească intens și critic. Inteligență și caracter - acesta trebuie să fie scopul unei educații adevărate.”
(Martin Luther King, Jr.)

Educația este o activitate socială orientată spre pregătirea pentru viață a generațiilor tinere.

Oameni celebri vorbesc despre educație ca fiind una dintre cele mai importante acțiuni umane.

„Adevăratul scop al educației este să aducă un om în starea de a pune mereu întrebări.”
(Episcopul Mandell Creighton)

„Educația reprezintă un mai bun gardian al libertății decât o copleșitoare armată.”
(Edward Everett)

„Educația face oamenii ușor de condus, dar greu de influențat; ușor de guvernat, dar greu de înrobit.” (Peter Brougham)

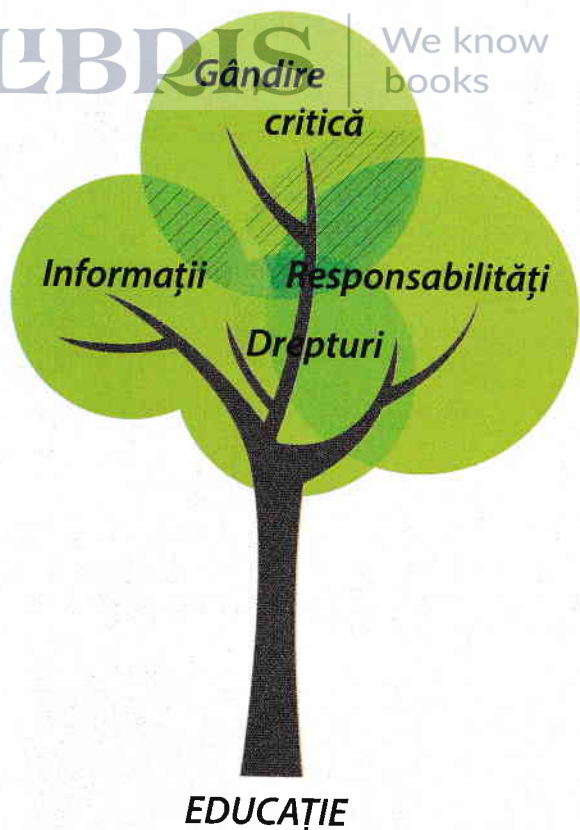
Exemple de forme ale educației

- educație estetică
- educație tehnică
- educație muzicală
- educație plastică
- educația fizică
- educație moral-civică
- educație socială
- educație financiară
- educație pentru sănătate
- educație pentru diversitate
- educație ecologică

Educația socială este acea parte a educației care urmărește transmiterea unor modele de comportament social, dezvoltarea de relații sociale, înțelegerea drepturilor și responsabilităților fiecăruia.

Educația socială are rolul de a asigura dezvoltarea personalității umane, contribuind la educația pe parcursul întregii vieți.

Educația socială, alături de multe alte forme ale educației, este acel instrument prin care fiecare dintre noi va putea înțelege că:

- Este foarte important să facem distincția între adevăr și neadevăr, între informații bazate pe lucruri sau evenimente reale și zvonuri sau opinii transmise cu intenții ascunse.
- Trebuie să ne cunoaștem drepturile și responsabilitățile pe care le avem atât în calitate de copii, cât și în calitate de adulți, mai târziu.
- Este important să ne informăm permanent despre lucrurile sau evenimentele din jurul nostru.

În următorii patru ani, în cadrul disciplinei *Educație socială*, vei studia:

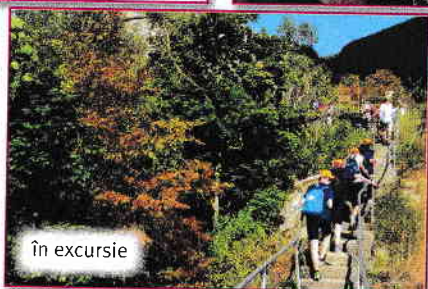
- *Gândire critică și drepturile copilului* (în clasa a V-a)
- *Educație interculturală* (în clasa a VI-a)
- *Educație pentru cetățenie democratică* (în clasa a VII-a)
- *Educație economico-financiară* (în clasa a VIII-a)

În acest an școlar vei avea ocazia să afli informații noi despre drepturile tale și ale celorlalți, întrebând, argumentând, făcând schimb de opinii cu prietenii, colegii și profesorii tăi.

Să ne reamintim!

- Amintește-ți care sunt drepturile copilului despre care ai învățat în clasa a IV-a! Prezintă-le!
- Pentru fiecare drept enumerat identifică responsabilitatea pe care acesta o presupune.
- Prezintă situații în care ai avut ocazia să-ți exerciți drepturile.

DREPTURI ȘI RESPONSABILITĂȚI

Întrebări, argumente, opinii

Ce voi fi capabil să fac?

- Să adresez întrebări astfel încât să primesc răspunsuri detaliate
- Să formulez argumente pro și contra
- Să fac diferența între fapte și opinii
- Să-mi susțin un punct de vedere argumentat
- Să accept diversitatea opiniilor
- Să identific stereotipuri și prejudecăți

Termeni-cheie

- Argument
- Opinie
- Stereotip
- Prejudecată
- Persuasivitate

1

Proiect educațional

Descoperă la pagina 62 o sugestie de proiect educațional intitulat *Vocea copiilor*.

1.1. Formularea de întrebări

- Cum a aflat Vlad ce este CNP-ul?
- Pe cine a întrebat Vlad?
- În ce situații formulăm întrebări?
- Cum formulăm întrebări?
- Pe cine întrebăm?

Lucrăm în echipă

Pornind de la afirmația de mai jos, stabiliți importanța și rolul formulării de întrebări.

„Important este să nu te oprești niciodată din a-ți pune întrebări.”
(Albert Einstein)

- Citește textul și răspunde la întrebările alăturate.
Vlad este cu mama și cu tatăl lui la Direcția Generală de Pașapoarte. Vor pleca în concediu în afara țării și au nevoie de pașapoarte. Vlad are 10 ani și este foarte curios. Părinții completează formularele necesare eliberării pașapoartelor. În formulare, părinții completează CNP-ul lui Vlad. Acesta este nedumerit și întreabă:

- **Ce** este CNP-ul?
- **Cine** mi-a dat un cod numeric personal?
- **De ce** avem nevoie de el?
- **Cum** au fost alese cifrele?
- **Când** am primit acest cod?
- **Unde** merg părinții pentru a obține CNP-ul copiilor?
- **De ce** sunt diferite CNP-urile noastre? *continuă Vlad cu întrebările.*

Părinții îi explică lui Vlad că fiecare persoană din România primește, la naștere, un cod numeric personal, unic, care face parte din elementele identității sale. Discuția continuă până când Vlad află tot ceea ce îl interesează.

Descoperim informații noi

În fiecare zi aflăm lucruri noi. Oamenii își manifestă curiozitatea adresând întrebări.

Rolul întrebărilor este acela de a obține, prin intermediul răspunsurilor, informații noi, utile, de a completa și de a le clarifica pe cele pe care le ai deja.

Întrebările pot fi închise sau deschise.

Întrebările închise vizează răspunsuri scurte, formate dintr-un cuvânt sau două.

Exemple: Mergi astăzi în parc?

Mergem cu rolele sau cu bicicletele?

Întrebările deschise cer răspunsuri mai detaliate.

Exemple: Cum ți-ar plăcea să ne petrecem după-amiaza?

De ce ți-a plăcut filmul pe care l-am văzut?

Orice răspuns este prilej de noi întrebări. Răspunsul trebuie să ofere informații clare și precise referitoare la întrebarea adresată. Când răspunsurile primite sunt incomplete, poți adresa întrebări suplimentare sau poți consulta alte surse (profesori, alți adulți, colegi, bibliotecă, internet etc.).

*Alina nu a venit la școală de 3 zile. Colegii sunt îngriji-
rați. Se hotărăsc să meargă acasă la ea pentru a afla ce s-a
întâmpat.*

- Patru voluntari vor juca rolul Alinei și al colegilor ei.
- Colegii îi vor adresa întrebări Alinei.
- Fiți atenți la întrebările formulate, precum și la răspunsu-
rile obținute.
- Ce ați observat? În ce situații ați obținut mai multe infor-
mații? Cum au fost formulate întrebările la care ați obținut
răspunsuri detaliate?

Reflectăm și aplicăm

1. Identifică întrebările închise și întrebările deschise din lista
de mai jos.
 - a) Crezi că *Educația socială* este o disciplină utilă pentru
tine?
 - b) De ce?
 - c) Cum ți-ar plăcea să se desfășoare orele de Educație
Socială?
 - d) Știi ce drepturi ai?
 - e) Care sunt acestea?
 - f) Ești interesat să afli mai multe informații despre drep-
turile tale?
2. Transformă întrebările închise în întrebări deschise, con-
form modelului. Continuă pe caiet completarea tabelului.

Reținem

Formularea întrebărilor te ajută să îți completezi cunoștințele și să afli lucruri noi, cât mai exacte, despre subiectul care te interesează. Cu cât utilizezi mai des întrebări deschise, cu atât vei primi mai multe informații.

Întrebare închisă	Întrebare deschisă
Vrei să afli mai multe informații despre drepturile tale?	<i>Care sunt drepturile mele?</i>
	<i>Unde pot afla mai multe informații despre drepturile mele?</i>
	<i>De când pot beneficia de drepturile mele?</i>
	<i>De ce au fost create/scrise aceste drepturi?</i>
	<i>Cine veghează la respectarea drepturilor mele?</i>
Crezi că este necesar să respecti regulile de politețe?	
Crezi că este necesar să ascuți și părerea celorlalți?	
Avem responsabilități la școală?	

3. Exprimă-ți părerea despre una dintre afirmațiile de mai jos:

„Să întreb e o rușine de moment, să nu întreb e o rușine de o viață.“ (Haruki Murakami)

Cine întrebă câștigă.

1.2. Argumentarea - un punct de vedere personal

„Nu ridică vocea!
Susține cu argumente!”

(Desmond Tutu)

Lucrăm în echipă

Răspundeți la întrebarea:

Este de dorit ca elevii să poarte o uniformă personalizată a școlii?

În funcție de răspunsurile voastre (DA/NU), prezentați-le celorlalți colegi argumentele.

Argumentele
ne ajută...

Oamenii comunică în multe moduri. Adesea comunicăm verbal. Cuvintele sunt instrumentele pe care le folosim în scopul transmiterii unor mesaje către ceilalți. Pentru a fi înțelese de către aceștia, mesajele trebuie să fie clare și complete. Totodată, este necesar ca mesajele să fie și convingătoare.

- Citește și analizează următoarele două mesaje:
 - a) *Dinozaurii au trăit cu mult timp în urmă.*
 - b) *Dinozaurii au apărut în urmă cu 220 de milioane de ani, conform cercetărilor realizate de către paleontologi.*
- Care este diferența dintre cele două mesaje?

Oamenii acceptă mai ușor mesajele care sunt argumentate, adică sunt clare, complete și au la bază o explicație, o dovadă, o demonstrație.

Argumentul reprezintă o justificare a unui punct de vedere sau o demonstrație, care vine în sprijinul unei opinii și are rolul de a clarifica mesajul transmis.

Ne putem susține un punct de vedere dacă acesta este argumentat.

Descoperim informații noi

- În echipe de câte 4, găsiți argumente pentru următoarele afirmații:
 - a) *Educația este necesară pentru a avea o profesie.*
 - b) *Lipsa odihnei poate conduce la îmbolnăvirea organismului.*

Prezentați-le celorlalți colegi argumentele identificate de echipa voastră. Găsiți elementele comune din argumentările voastre.

Indiferent care sunt argumentele celorlalți, este necesar să nu ne grăbim niciodată să îi judecăm pe oameni pentru ceea ce cred, ci să încercăm să discutăm, având grijă să înțelegem și alte puncte de vedere.

...să exprimăm gânduri și sentimente față de situații și persoane.

...să ne facem cunoscut punctul de vedere.

...să ne atingem un obiectiv în comunicare.

...să ne clarificăm atât nouă, cât și celorlalți punctele de vedere pe care le transmitem.

1. Transcrie în caiet și completează enunțurile.
 - a) este un mijloc prin care se susține sau se demonstrează un punct de vedere.
 - b) Scopul argumentării este de a partenerul de discuție de valabilitatea opiniei tale.
 - c) Argumentul reprezintă o
2. Redactează, în numele clasei tale, o scrisoare către conducerea școlii în care înveți, prin care soliciți ca, în timpul pauzelor, să se pună muzică la difuzoare. Folosește cât mai multe argumente pro.
 - Adaugă lucrarea ta la portofoliu.
3. Găsește argumente pro și contra pentru enunțul:

Este mai bine ca programul școlar să se desfășoare după-amiaza.

4. Analizează imaginile de mai jos. Continuă dialogurile pentru fiecare dintre personaje, astfel încât acestea să își argumenteze alegerile și acțiunile.

Reținem

În viața de zi cu zi, argumentarea este foarte importantă deoarece te ajută să descrii, să explici, să demonstrezi și să îi convingi pe ceilalți.

Vreau să-mi conving părinții să mă lase mai mult timp la calculator.

Și cum vei face asta?

Mie îmi place să merg în vacanță la mare.

De ce? Eu prefer drumețiile montane.

Eu vreau să devin arhitect.

De ce îți dorești acest lucru?

Dictionar

Prejudiciu – pagubă, daună; afectare a reputației, a prestigiului cuiva.

Lucrăm în echipă

Împreună cu colegul de bancă, analizează imaginea de mai jos și exprimați-vă opinia cu privire la beneficiile lecturii și ale vizionării unor ecranizări.

Oamenii comunică, iar atunci când fac acest lucru își exprimă gândurile, sentimentele, dorințele, experiențele trăite, primesc și oferă informații, își exprimă opinii.

Descoperim informații noi

„Câte opinii, atâtea drumuri,
Câți oameni, atâtea opinii.“ (proverbe românești)

A **formula o opinie** înseamnă a exprima liber ceea ce gândești, ce simți sau ce idei ai despre un fapt, un obiect sau o persoană. Pe scurt, opinia este părerea ta despre ceva. Ea trebuie formulată astfel încât să nu jignească sau să aducă prejudicii persoanei căreia îi este adresată.

Atunci când ne exprimăm părerea cu privire la o persoană, un eveniment, o situație, este bine să facem distincția dintre opinie și fapt. Opinia reprezintă o părere, iar un fapt este ceva ce se poate demonstra.

Un fapt: Ai ochii verzi.

O opinie: Oamenii cu ochii verzi sunt mai frumoși decât oamenii cu ochii căprui.

Față de același fapt, oamenii pot avea opinii diferite.

Schimbul de opinii reprezintă o formă de comunicare între două sau mai multe persoane pe o anumită temă. Schimbul de opinii este important deoarece constituie un mod prin care putem lua cele mai bune decizii. Este recomandat ca opiniile să fie susținute de argumente.

Opiniile se formulează folosind expresii de tipul:

- În opinia mea...
- Eu cred că...
- Din punctul meu de vedere...
- Eu consider că...
- Părerea mea este că...

1. Analizează răspunsurile oferite de copiii din imaginea de mai sus. Ce observi?
2. Care dintre următoarele afirmații reprezintă un fapt și care reprezintă o opinie?
 - a) Vacanțele reușite sunt cele petrecute la munte.
 - b) Ioana are un frate mai mare.
 - c) Capitala României este București.
 - d) Tatăl meu face cele mai frumoase fotografii.
3. Transcrie și completează enunțurile.
 - a) Nu poți schimba un, poți schimba o
 - b) pot fi dovedite.
 - c) Ceea ce crezi despre un anumit lucru reprezintă o
 - d) Orice opinie trebuie susținută cu

4. Scrie în caiet câte un fapt și câte o opinie despre fiecare dintre cuvintele următoare: *familie, școală, prieteni.*

Exemplu:

Fapt: Este considerat **copil** orice persoană sub 18 ani.

Opinie: Prietenul meu este cel mai frumos **copil**.

5. Formulează o opinie personală despre numărul de ore pe care îl petreci zilnic la școală.
 - Susține-ți opinia cu două argumente.
 - Fă schimb de opinii cu colegul tău de bancă.
 - Comparați-vă opiniile. Ce observați?

Reținem

Oamenii au dreptul să își exprime opiniile. Față de același fapt, oamenii pot avea opinii diferite!

Acceptă diferența de opinii!

